

Aan de gemeenteraad en het college van
Burgemeester en Wethouders van de gemeente Utrecht

Behandeld door	Gerth Molenaar	Datum	16 november 2021
Doorkiesnummer	030 – 286 1391	Ons kenmerk	9450835
E-mail	g.molenaar@utrecht.nl	Onderwerp	Rekenkamerbrief Voortgang Plan van aanpak rapport 'Leren om mee te kunnen doen'
Bijlagen			

Geachte leden van de raad en het college,

Op 29 september 2021 ontving u de [raadsbrief Voortgang Plan van aanpak rekenkameronderzoek 'Leren om mee te kunnen doen'](#). In deze rekenkamerbrief geven wij onze visie hierop.¹ Dat doen we in vervolg op onze [rekenkamerbrief van 4 maart 2021](#) en de [raadsbrief van 20 januari 2021](#) over het plan aanpak.

NUTTIGE STAPPEN GEZET, RESULTATEN NOG NIET ZICHTBAAR

In vervolg op het raadsbesluit en het plan van aanpak heeft de gemeente verschillende nuttige stappen gezet. Dat geldt bijvoorbeeld voor de ontwikkeling van de Ervaringwijzer, de ontwikkeling van een stedelijke monitor en de voorbereiding op aansluiting van de gemeente Utrecht bij het Taalakkoord. De gemeente werkt hierbij samen met de betrokken organisaties in de stad. De daadwerkelijke resultaten en effecten zijn daarmee echter nog niet zichtbaar. Verwacht wordt dat dit op zijn vroegst in de loop van 2022, maar eerder nog in 2023 het geval zal zijn.

HOE BEOORDELEN WIJ DE VOORTGANG?

Wij zien dat in de raadsbrief de beslispunten uit het [raadsbesluit van 26 november 2020](#) zijn vertaald naar vier speerpunten. Om de voortgang te kunnen vergelijken met de raadsbrief van 19 januari 2021 en voor de gemeenteraad beter navolgbaar te maken wat de voortgang per beslispunt is, hebben wij onderstaande tabel opgesteld. Wij zijn positief over de groen gearceerde onderdelen, de oranje cellen vinden wij aandachtspunten en bij de rode cellen is volgens ons geen voortgang geboekt.

¹ In dit kader hebben we op ambtelijk niveau over de raadsbrief een informatief gesprek gevoerd.

	Beslispunt	Oordeel voortgang
1A	Het inzicht in de omvang van de groepen die nog onvoldoende beschikken over de basisvaardigheden te verbeteren.	Er wordt gewerkt aan data-analyse van de ontwikkeling van de doelgroep qua omvang en samenstelling op wijkniveau. Met deze kennis kan het inzicht in de wensen en mogelijkheden van inwoners vergroot worden.
1B	Als gemeente, gelet op de hardnekkigheid en complexiteit van het vraagstuk, toe te werken naar een intensievere en minder vrijblijvende aanpak en een sterkere regie te voeren op de vraag naar en het aanbod van basiseducatie.	De gemeente kan doordat er meer inzicht komt in de doelgroep (1A) meer sturen op de aansluiting tussen vraag en aanbod en daarmee haar regierol versterken.
2	Voor de verschillende vormen van basiseducatie concreet geformuleerde doelen op te stellen waarin ook het beoogde maatschappelijk effect is opgenomen.	De gemeente wacht op inzichten uit de Ervaringswijzer voordat zij concrete doelen voor verschillende vormen van basiseducatie gaat formuleren. Wij zetten vraagtekens bij deze afwachtende houding en vinden dat een meer proactieve inzet nodig is. Met de aanwezige kennis kunnen al doelen worden geformuleerd.
3A	Met educatieaanbieders duidelijker afspraken te maken over meer eenduidige verantwoordingsinformatie, waaronder informatie over klanttevredenheid en voortijdige uitval.	Met de ontwikkeling van een stedelijke monitor en de Uitbreiding Top Taalhuismodule worden samen met de partners in de stad goede stappen gezet. Hiermee verbetert de registratie van de taalaanbieders. Ook de voortgang van de deelnemer wordt beter te volgen. Dit stroomlijnt de informatievoorziening aan de gemeente en biedt op de langere termijn meer inzicht in de effecten van basiseducatie.
3B	De informatieverzorging te stroomlijnen, wat kan helpen bij meer inzicht krijgen in effectiviteit.	
4A	In te zetten op een verbreding van het aanbod, en de benutting daarvan, op het terrein van Nederlands als eerste taal (NT1) en van rekenen en vaker meer indirecte, innovatieve methoden toe te passen om Nederlandstalige laaggeletterden (NT1'ers) te bereiken.	De inzet op verbreding van het aanbod van taal en rekenen voor het bereiken van de doelgroep NT1 verloopt moeizaam. Aangekondigde pilots zijn vertraagd of op een andere manier ingevuld.
4B	Als gemeente actiever te sturen op de inzichtelijkheid van het educatieaanbod, zodat samenwerking en doorverwijzing kunnen worden bevorderd.	Het certificeren van de Taalhuizen is een nieuwe ontwikkeling. Ook de nieuwe inventarisatie van het taalaanbod door de stichting Lezen en Schrijven is positief. Wij betwijfelen of dit voldoende is om de in ons rapport geconstateerde knelpunten (namelijk de warme overdracht tussen buurtteams en digitaalhuis en de invulling van de wegwijzerfunctie) weg te kunnen nemen.

5A	Een meer integrale aanpak te ontwikkelen waarin beleidsafdelingen – Maatschappelijke Ontwikkeling, Werk en Inkomen, en Volksgezondheid – tot een gezamenlijke aanpak komen van signalering, doorverwijzing en warme overdracht naar basiseducatie en taalonderwijs.	Binnen de gemeentelijke organisatie wordt door de betrokken organisatieonderdelen gesproken en heeft de beoogde aanpak permanente aandacht. Wij zien daarin nog altijd het risico dat in de praktijk ieder voor zich blijft opereren.
5B	De mogelijkheden te benutten die de Participatiewet biedt. Een intensievere aanpak te ontwikkelen om uitkeringsgerechtigden met taalachterstand te stimuleren naar taallessen te gaan.	De intensievere aanpak richting uitkeringsgerechtigden leidt opnieuw tot een inventarisatie en training van medewerkers. De daadwerkelijke voortgang op én van de aanpak blijft daarmee onduidelijk.
6A	In te zetten op de kansen die de werkvloer biedt en op een veel grotere rol van werkgevers bij het vergroten van taal- en rekenvaardigheid en digitale vaardigheden: daarbij als gemeente in de rol van werkgever ook zelf het goede voorbeeld te geven.	De inzet van de gemeente richting werkgevers is niet concreet ingevuld en wordt nog onderzocht. Stichting Lezen en Schrijven wordt door de gemeente als ambassadeur ingezet, maar de bredere inzet richting werkgevers blijft achter. Aansluiting van de gemeente Utrecht als werkgever bij het Taalakkoord is nog eind 2021 te verwachten. Daarmee geeft de gemeente zelf het goede voorbeeld met acties richting de werkvloer.
6B	Zet in op de kansen die het onderwijs biedt als vindplaats en realiseer zo een nauwere samenwerking tussen onderwijs, de gemeente en de educatieaanbieders. Met als doel: het vergroten van taal- en rekenvaardigheid en digitale vaardigheden van jongeren.	Er wordt aansluiting gezocht bij het Nationaal Programma Onderwijs en Utrecht UNESCO City of Literature. In de raadsbrief van 19 januari 2021 staat dat dit thema geagendeerd zou worden op de Utrechtse Onderwijs Agenda. De voortgang op de benutting van de school als vindplaats is door de verschillende activiteiten onduidelijk
7A	Ter bevordering van een gelijk speelveld en toetreding van nieuwe aanbieders beleidsregels op te stellen met criteria voor de beoordeling van subsidieaanvragen en het subsidieregister te verbeteren.	De toegankelijkheid, transparantie en navolgbaarheid van de subsidieverlening is eerder ook verbeterd door het vaststellen van nadere regels.
7B	Ter vereenvoudiging van de interne controle op subsidies en inkoop bij de gemeente de subsidie- en inkoopdossiers onder te brengen op één centrale plaats.	Binnen de gemeente is een nieuw systeem (Easyfunders) voor de subsidiedossiers in gebruik genomen. Dit is een verbetering van stroomlijning van interne informatie over subsidies.

WAT IS NODIG VOOR HET VERVOLG?

Er zijn verschillende oorzaken waardoor de voortgang op een deel van de beslispunten vertraagd is. Ten eerste heeft de coronacrisis een versterkende negatieve invloed op het

bereiken van de doelgroep en het aanbieden van passende educatie. Voor het uitbreken van corona was al sprake van knelpunten door de (krappe) arbeidsmarkt voor het onderwijs en de zorg, maar de crisis heeft de druk verder opgevoerd. Met name voor het informeel en non-formeel aanbod bemoeilijkt dit ook de werving en het behouden van vrijwilligers. Ten tweede richt de basiseducatie zich op een onverminderd hardnekkig en complex vraagstuk, namelijk dat van laaggeletterdheid, laaggecijferdheid en achterblijvende digitale vaardigheden. En ten derde is de gemeente voor de oplossingen mede afhankelijk van de partners in de stad die veelal ook een moeilijke periode doormaken.

Ondanks deze knelpunten blijft inzet van de gemeente op basiseducatie noodzakelijk met het oog op een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen. Wij willen de raad met deze brief duidelijk maken op welke onderdelen al stappen gezet zijn en waar nog extra aandacht nodig. Uit onze analyse blijkt dat de voortgang vooral achterblijft op:

- het formuleren van concrete doelen waarin ook het beoogde maatschappelijk effect is opgenomen,
- de inzet op verbreding van het aanbod en de benutting daarvan,
- het meer integraal werken binnen de gemeentelijke organisatie en benutten van de mogelijkheden van de Participatiewet, en
- de grotere rol van werkgevers bij het vergroten van basisvaardigheden.

Hier zou de komende periode naast het vervolg op de stappen die op andere terreinen al gezet zijn met voorrang aan gewerkt moeten worden.

We zien de aangekondigde raadsbrief over de verdere voortgang in het derde kwartaal 2022 met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Drs. P.W.D. Venhoeven
Voorzitter Rekenkamer Utrecht

Stadhuisbrug 1 Utrecht
Postbus 16200, 3500CE Utrecht
030-286 13 91 | utrecht.nl/rekenkamer

